

CUPRINS

Cuvânt către părinți	7
-----------------------------------	---

Partea întâi

I. Părinți

1. Bucuria educației	9
2. Iubirea părinților față de copii	11
3. Educator fără diplomă	22
4. Educator „cu normă” și educator „cu vocație” ...	23
5. Educator sever sau educator blând	25
6. Părinți îngăduitori	26
7. Părinți duri	29
8. Părinți dezamăgiți	30
9. Câteva sfaturi practice pentru a evita dezbinarea familiei	32

II. Copiii

1. Copilul și copilăria	35
2. Datoria morală a copilului	37
3. Curajul moral la copii	40
4. Motivația învățării la copil	41
5. Există copii leneși?	43
6. Înfrăirea copilului	48
7. Copilul nestăpânit	50
8. Copilul cu deficiențe	52
9. Copilul supradotat	53
10. Copilul inventiv	55
11. Copilul egoist	57
12. Copilul ascuns	58

13. Copilul timid	60
14. Copilul invidios	62
15. Copilul răsfățat	63
16. Copilul singuratic	65
17. Sentimentul milei la copii	66
18. Frumusețea la copii	69
19. „Tabla de valori” a copilului.....	69

Partea a doua

I. Îndrumări educative

1. Educarea conștiinței morale (dialog etic)	73
2. Unitatea dintre vorbă și faptă în educație	77
3. O cale educativă de excepție	79
4. „Stâlpii” lucrării educative	80
5. Dinamica „distanței” dintre educator și copil în educație	83
6. Sfatul părintesc	85
7. Principiile terapiei morale	88
8. Educarea sincerității la copil	90
9. Bunătatea	93
10. Educarea bunătății	94
11. Încrederea și supravegherea în educație	97
12. Greșeli în aprecierea personalității copilului	98
13. Sentimentele și „ambalajele” sentimentale în educație	100
14. Autoritatea prezentă și autoritatea la distanță	102
15. Pedepse greșite în educație	103
16. Răbdarea pedagogică	105
17. O frână educativă: judecarea greșită a copilului	106
18. Plasticitatea ca premisă în educarea voinței și formarea caracterului la copil	108
19. Educație fără iubire	110
20. Educație instructivă și educație afectivă	111

II. Școlile copilului și școala părinților

1. Câte „școli” există? 113
2. Cercul de prieteni ai copilului 115
3. „Educația” paralelă a străzii 116
4. Raportul școală-familie în plan educativ 118

Partea a treia

I. Familia și copilul

1. Rolul tatălui și al mamei în formarea personalității morale a copilului 123
2. Aproximarea sufletească în educația familială (dialog etic) 126
3. Sensul mai înalt al maturității 131
4. Cauzele familiale ale comportării greșite a unor copii 133
5. Primejdiile pentru unitatea familială 140
6. Frica de notă la copil și atitudinea familiei ... 144
7. Siguranța afectivă a copilului în familie 150
8. Numai copiii au de învățat de la cei mari sau și cei mari de la copii? 151
9. Familia și apariția agresivității la copil 152
10. Fața ascunsă a abandonării copilului de către părinți 154

II. Copilul în fața lumii

1. Rolul factorului etic în integrarea socială a tinerilor 157
2. Munca – sursă de valori materiale și stimulent de valori morale 163
3. Educația în expresii populare 168
4. Aspecte etice ale limbajului cotidian 170
5. Examenul călătoriei 172
6. Legea muntelui 174
7. Cabana 175
8. Conștiința răspunderii morale, individuale și colective (dialog etic) 176

III. Scurt ghid educativ-practic pentru părinți	
1. Copii care se ceartă sau se dușmănesc	181
2. Stimularea și recompensarea copiilor în familie	182
3. Sfaturi practice pentru întărirea voinței la copil	185
4. Tratarea copilului după temperamentul său înnăscut	189
5. Zece adevăruri pe care părinții trebuie să le aibă în vedere zilnic	190

II. Copiii

1. Copilul și COPILĂRIA

Cu privire la copil există în rândul adulților mai multe mentalități.

Unii îl privesc ca pe o ființă total desprinsă de universul specific adulților, deci care nu înțelege nimic din preocupările acestora; ca urmare, fie că nu ai ce să îi ceri în legătură cu aceste preocupări, fie că în fața lui poți să spui orice sau să te porți oricum, pentru că pe copil nu-l interesează sau nu pricepe nimic.

Alții, dimpotrivă, îl privesc ca pe o ființă care înțelege totul și îi pretind eforturi intelectuale asemănătoare adulților, ba uneori eforturi pe care nici ei nu și le impun. Sunt unii care-l socotesc pe copil o ființă privilegiată, având toate drepturile, în schimb, nicio obligație sau numai acele obligații pe care vrea el să le accepte și încă reduse la minimum. Alții consideră că pot neglija tot ceea ce spune sau face un copil, fără a interveni educativ, întrucât toate sunt „copilării”, deci fleacuri trecătoare.

Firește, suntem de acord că fiecare copil are dreptul să-și trăiască așa cum se cuvine copilăria. La fel, suntem de acord și cu faptul că un copil are, prin specificul vârstei, un statut aparte din punct

„Lasă-l să-și trăiască și el copilăria“, este o expresie sub care se ascunde uneori multă comoditate a adulților din punct de vedere educativ.

de vedere psihologic și intelectual, de unde decurge și un specific al drepturilor și îndatoririlor sale. Dar toate se cer privite nu unilateral, ci la justa lor măsură și interdependență.

Cum trebuie, așadar, să privim corect copilul și copilăria sa? De la bun început accentuăm faptul că, din momentul în care ajunge la uzul rațiunii, adică nu mai târziu de 7 ani, copilul devine supus acelorași îndatoriri morale, în linii generale, ca și adulții. A i se trece cu vederea unui copil răutatea, hoția, comportamentul violent, vorba urâtă, neîndeplinirea datoriei (la vârsta lui datoria fiind învățarea și ascultarea părinților) și altele asemănătoare, sub motiv că e un copil care nu știe ce face, este o greșeală clară.

Copilul care face rău, îndeobște știe că face rău, chiar dacă nu e conștient, ce-i drept, în multe cazuri de mărimea răului și de efectele sale. Însă ajunge și atât, anume că el știe că săvârșește un anumit rău, pentru a se încărca de o anumită răspundere morală și vinovăție. Iar dacă părinții, primii chemați să-l îndrume moral, să-i arate calea bună sau să-i reprime fără falsă înduioșare apucăturile rele, închid ochii, atunci se încarcă la rândul lor cu o vinovăție poate mai mare. Deci, copilul nu e scutit de îndatoriri și răspunderi morale. Apoi, copilul trebuie privit ca o ființă înțelegătoare, care nu rămâne indiferentă la nimic din ceea ce se petrece în jurul său. Este o eroare să ne comportăm în fața copiilor fără prevedere morală, ca și cum ei nu ar pricepe nimic. Ei pricep multe și judecă în sinea lor, chiar dacă teama îi oprește să-și exprime judecata. Însă în sufletul lor deja fac o astfel de alegere.

În fața copiilor, comportarea adulților se cere a fi plină de precauție, chibzuită și fără posibilitate de reproș. Exemplul adulților are o mare influență asupra copiilor atât în bine, cât și în rău.

În sfârșit, copilul mai trebuie privit ca o capacitate intelectuală aflată într-o continuă dezvoltare. Lui nu i se poate cere să lucreze intelectual cu capacitatea unui adult, deoarece excesul de muncă intelectuală la această vârstă conduce spre nevroze sau slăbirea forțelor fizice; dar nici nu-l putem lăsa în voia lui, pentru că, fără un efort susținut, copilul nu-și va transpune în realitate posibilitățile sale intelectuale înnăscute. Efortul se cere a fi măsurat și prudent, ținându-se seama de vârsta și posibilitățile intelectuale și fizice ale fiecăruia.

Copilăria trebuie să rămână într-adevăr copilărie, adică o vârstă a bucuriilor nevinovate și a jocului, a descoperirii naturii și frumuseților sufletului omenesc. Dar ea este deopotrivă și o vârstă a formării fizice, intelectuale și morale. Pentru aceasta se cere și efort susținut, metodic și ordonat. Jocul corect, învățarea statornică și înțelegerea valorilor morale sintetizează succesul la neasemuita vârstă a copilăriei.

2. Datoria morală A COPILULUI

Familia este o mică societate în care, la fel ca în orice altă societate, toți membrii ei au nu numai drepturi, dar și obligații. Ca atare, și copiii au anumite îndatoriri, care nu pot fi desprinse de sensul mai înalt al datoriei morale.

• Fără îndoială, prima și cea mai serioasă obligație a unui copil este aceea de a-i asculta pe părinți și de a-i respecta. Așa cum iubirea părinților față de copil nu este decât o vorbă goală dacă nu îmbracă aspectul practic al îngrijirii copilului cu cele trebuincioase trupului și al preocupării pentru educația lui intelectuală și morală, tot astfel iubirea copilului față de părinți reprezintă o vorbă goală dacă el refuză să-i asculte și nu le dă cinstea cuvenită.

Iubirea reciprocă dintre părinți și copii impune, așadar, obligații reciproce.

De ce îndatorirea copilului de a-și asculta părinții capătă sensul moral atât de important al obligației de iubire? Deoarece părinții vor binele copilului. Ei au experiența vieții și totodată bunăvoința deplină de a-și sprijini copilul, în care văd o parte din însăși ființa lor. Ca atare, ascultându-i pe părinți, copilul nu face decât să-și urmeze propriul bine moral, ceea ce este de fapt și datoria sa personală. Desigur, prin excepție, se poate întâmpla să existe și cereri vădit rele ale unor părinți decăzuți moral sau incapabili de a sesiza valorile morale; asemenea cereri adresate copilului nu trebuie urmate, deoarece mai mare decât îndatorirea ascultării părinților este aceea de a face bine și a evita săvârșirea răului. În cele mai multe cazuri însă, părinții vor binele copilului lor în mod sincer și de aceea copilul e obligat să-i asculte. În toate cazurile, copilul are îndatorirea de a arăta respect părinților; a-i batjocori, a-i brusca, a le adresa vorbe injurioase, a te rușina de ei pentru simplitatea lor reprezintă greșeli imense.

Un copil nu se poate crește fără sacrificii și renunțări din partea părinților; or, acestea cântăresc întotdeauna mai greu decât imperfecțiunile lor, de care în fond niciun om nu e scutit, iar copilul cu atât mai puțin.

- A doua mare obligație a copilului este aceea de a învăța. Un om cinstit nu poate ocoli munca, deoarece numai astfel își poate justifica moral pâinea zilnică. Există multe feluri de muncă, toate au însă ca numitor comun sensul lor constructiv. Pentru copil munca îmbracă forma învățării. Un copil este muncitor cinstit atunci când notele lui din catalog se ridică în linii mari la nivelul posibilităților sale intelectuale înnăscute. Dacă el poate mai mult decât arată notele, atunci se înșală singur sau, cum spune poporul, își fură singur căciulă, iar dacă notele lui